DE GROTE EN HEILIGE NACHT

VAN HET

PASCHA

DE OPSTANDING VAN ONZE

HEER EN GOD EN VERLOSSER

JEZUS CHRISTUS

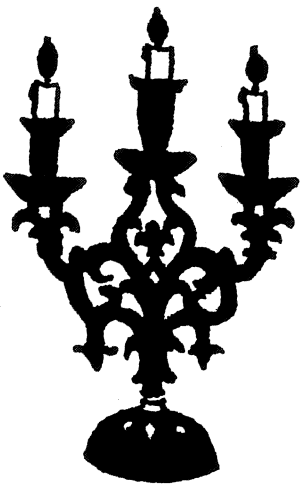

INLEIDING

Er is wel enige inleiding wenselijk om deze dienst goed te kunnen volgen. We zouden ons misschien verwonderen over woorden en gebaren, die ons vreemd voorkomen, oud en niet meer van deze tijd. Als het ware in een plechtig mysteriespel vieren we het geheim van de Verlossing, Vrede en Verrijzenis, zoals dit gestalte heeft gekregen in het Grieks Byzantium, zo'n duizend jaar geleden.

Aan de Paasnachtdienst zijn eigenlijk al enkele 'bedrijven' voorafgegaan, namelijk de vieringen van Witte Donderdag en Goede Vrijdag, waarin op zeer plastische wijze de Laatste Avond van Jezus met zijn leerlingen, zijn dood en begrafenis werden uitgebeeld. Als herinnering daaraan ligt nu op het altaar de Lijkwade (Gr.: Epitafion, Sl: Plasjtsjanitsa), een op linnen geschilderde afbeelding van Jezus in het graf. Hierop wordt straks de Eucharistie gevierd. Tenslotte: *"Als wij eten van dit brood en drinken uit deze beker, verkondigen wij de dood des Heren, totdat Hij komt."*

De viering begint in een verduisterde kerk. Maar dan heft de priester de plechtige paaszang aan: *"O Christus, Verlosser, de engelen verkondigen uw Verrijzenis..."*, en langzaam verspreidt zich het licht vanaf de drie-armige Paaskaars van de priester over de hele kerk. Met het licht in onze handen gaan we in processie de kerk uit, de duisternis in: Christus, het Licht van de wereld, heeft de duisternis verdreven. Zelfs de dood heeft zijn macht verloren.

Voor de kerkdeur gekomen, beginnen we het grote Morgengebed van de Kerk, de METTEN, en onder het zingen van de paaszang trekken we naar binnen. De kerk is feestelijk verlicht nu: *"Christus is verrezen uit de dood. Door zijn Dood overwon Hij onze dood, en leven schonk Hij hen, die in het graf waren."*

Binnen gekomen, brengen we eerst onze zorgen en noden, en de zorgen en noden van de hele wereld voor God in de VOORBEDEN (Grote litanie) en zingen dan de KANON van het Paasfeest, één groots feestelijk gedicht van vreugde, van opstanding en dankbaarheid. God heeft zijn Belofte, gedaan in het Oude Verbond, vervuld: de Heer is verrezen. Dood, ziekte, onze eigen zwakheid, het is overwonnen: Dit is de dag, die de Heer heeft gemaakt. Elke keer bewierookt de priester het altaar, de ikonen en de gelovigen, als het ware om de sfeer te scheppen die nodig is voor dit mysterie-spel.

De ikonen, afbeeldingen van Christus, Maria en de heiligen, willen ons doen beseffen, dat onze dienst de grenzen van tijd en plaats overtreft. De uitbundige vreugde wordt onderstreept door de paasroep van de priester: *"Christus is verrezen!"* waarmee hij de zang onderbreekt, en waarop wij antwoorden: *"Hij is waarlijk verrezen!"* In onze vreugde zouden we kunnen blijven doorgaan en de tijd vergeten. In sommige kloosters duurt de paasdienst dan ook meer dan vijf uur.

Na de Paaskanon en de PLECHTIGE MORGENZANG, zingt het koor de LOFZANG OP HET PAASFEEST. We komen woorden te kort: *"Pasen, het grote Pasen, het geheimnisvolle Pasen, Pasen, Christus onze Redder, het smetteloze Pasen, het geweldige Pasen, het Pasen der gelovigen..."*

Ja, dat kunnen we alleen maar eerlijk vieren als we onze tegenstellingen en haat opzij zetten, als we niets tegen elkaar hebben, als we elkaar eerlijk durven vergeven.
Intussen is de priester met de assistenten voor de ikonostase gekomen, met het Evangelieboek, het Kruis en de Ikoon van de Verrijzenis. De gelovigen komen naar voren, kussen het Evangelieboek, Kruis en Ikoon en groeten de priester en dan elkaar en wensen elkaar zalig Pasen, met de groet: Christus is verrezen! Hij is waarlijk verrezen! Het is een feestelijk en ontroerend moment. We hoeven dan ook niet stil te zijn. Onze vreugde om de verrezen Heer mag gerust hoorbaar, zelfs uitbundig zijn. Zolang de begroeting duurt zingt men de Paastropaar.

In deze stemming luisteren we graag naar de homilie van de heilige Johannes Chrysostomos, aartsbisschop van Constantinopel, die in 407 stierf, en wiens naam aan deze Liturgie verbonden is. Het is een document, waarin de grote menselijkheid van Johannes naar voren komt, maar dat ook laat zien, dat het Evangelie er is voor ons mensen, en ons niet hoeft af te schrikken: God is goed en bemint de mensen.

Na een kort lied ter ere van Johannes Chrysostomos, begint de viering van de GODDELIJKE LITURGIE (Eucharistie). De verkondiging van het Evangelie wordt in meerdere talen gedaan: 'Wij verkondigen een grote vreugde die voor alle mensen bestemd is.' (Lk 2:10). Land, taal en volk verliezen hun belangrijkheid. Voor God zijn we allemaal broeders en zusters. Dat is de boodschap van Pasen.

Bron: Nijmeegs Byzantijns Koor

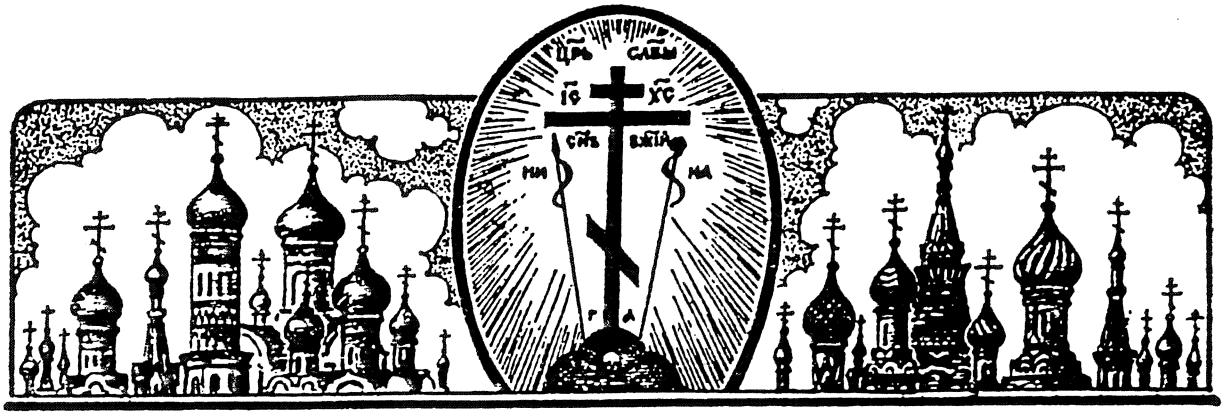

Schema van de Paasnachtdienst

in de kerk:	- Bewieroking van het altaar - Verkondiging van de Opstanding - Licht processie - naar buiten
voor de kerkdeur:	- Begin kerkelijk morgengebed - Paas-keervers: Christós woskrése - Processie naar binnen
in de kerk:	- Grote vredeslitanie - **Kanon van het Paasfeest:** Ode 1: irmos, troparia, Kleine litanie Ode 3: irmos, troparia, kleine litanie, ipakoj Ode 4: irmos, troparia, kleine litanie Ode 5: irmos, troparia, kleine litanie Ode 6: irmos, troparia, kleine litanie, kondakion, ikos, synaxarion, verrijzenislied Ode 7: irmos, troparia, kleine litanie Ode 8: irmos, troparia, kleine litanie Ode 9: irmos, troparia, kleine litanie, exapostilarion - **Grote lofzang:** 4 Verrijzenis- en 5 Paashymnen - **Goddelijke Liturgie van Johannes Chrysostomos** - **Homilie van Johannes Chrysostomos** - **Tropaar van Johannes Chrysostomos**

Verklarende woordenlijst: p. 38

DE GROTE EN HEILIGE PAASNACHT

OVERBRENING VAN DE PLASJTSJANITSA

Enige tijd vóór de Paasplechtigheid begint, lezen twee lektoren een gedeelte uit de 'Handelingen der Apostelen', in doorlopende lezing.

Op het aangebroken uur bidden celebrant en diaken enkele gebeden in stilte vóór de 'Plasjtsjanitsa' (de lijkwade met de afbeelding van Jezus in het graf), terwijl het koor zingt:

De voorname Jozef, die uw allerzuiverst Lichaam
van het Kruis afnam, hulde het in een zuiver gewaad,
bedekte het met specerijen en legde het in een nieuw graf.

Daarna brengen celebrant en diaken de Plasjtsjanitsa over naar het Heiligdom en spreiden de lijkwade uit op het altaar (waar hij tot Hemelvaart blijft liggen). Onderwijl zingt het koor:

Ween niet over mij, Moeder, als gij uw Zoon,
Die gij op wondervolle wijze gebaard hebt, in het graf ziet.
Want Ik zal verrijzen en verheerlijkt worden.
Ik zal in de eindeloze heerlijkheid al degenen opnemen,
die met geloof en liefde U prijzen: want Ik ben hun God.

LICHTPROCESSIE

De celebrant gaat met de priesters en de diaken de altaarruimte binnen en zij bekleden zich met al de liturgische gewaden. De aanwezigen steken hun kaarsen niet zelf aan maar ontvangen het licht van de priester. De celebrant neemt het kruis, de diaken het wierookvat, een priester het Evangelieboek en een andere de ikoon van Christus' Opstanding. Allen keren zich naar het Westen en de celebrant gaat met de processie naar buiten en men gaat éénmaal rondom het kerkgebouw. Gedurende de processie zingen de priester en de zangers steeds:

Uw Verrijzenis, o Christus, onze Verlosser,
bezingen de Engelen in de hemelen,
maak ook óns op aarde waardig,
met een zuiver hart U te verheerlijken.

Dit wordt steeds herhaald. Intussen worden in de kerk alle lichten ontstoken. Na de ommegang schaart men zich voor de gesloten kerkdeur. De diaken zingt het Verrijzenisevangelie (Mk 16:1-8), waarna de celebrant de ikonen, zangers en gelovigen bewierookt. Vervolgens gaat hij voor de gesloten kerkdeur staan en bewierookt deze in de vorm van een kruis; in zijn linkerhand houdt hij het zegenkruis, terwijl aan beide zijden lichtdragers staan. Dan geeft hij het wierookvat terug aan de diaken en zingt met luide stem de opening van het kerkelijk morgengebed:

KERKELIJK MORGENGEBED

Eer aan de Ene wezenlijke en levenschenkende
en ondeelbare Drieëenheid,
altijd, nu en immer en in de eeuwen der eeuwen.

En nadat wij allen 'Amen' hebben geantwoord, zingt de celebrant, tezamen met zijn medecelebranten, de volgende tropaar:

Christus, verrezen uit de doden;
door zijn dood vertreedt Hij de dood,
en schenkt weer het leven aan hen in het graf.

Driemaal zingt het de celebrant, en driemaal door allen herhaald.
De celebrant zingt vervolgens de verzen van Ps. 67:

Dat God opsta en zijn vijanden verstrooid worden
en vluchten voor zijn aangezicht, wie Hem haten.

Keervers: Christus, verrezen uit de doden...

Zoals rook verwaait, zo mogen zij verwaaien,
zoals was smelt voor het vuur.

Keervers: Christus, verrezen uit de doden...

Aldus zullen vergaan de booswichten voor Gods aangezicht,
maar mogen de rechtvaardigen zich verheugen.

Keervers: Christus, verrezen uit de doden...

Dit is de dag die de Heer gemaakt heeft;
laat ons nu juichen en vrolijk zijn.

Keervers: Christus, verrezen uit de doden...

Eer aan de Vader...

Keervers: Christus, verrezen uit de doden...

Nu en altijd...

Keervers: Christus, verrezen uit de doden...

Dan de celebrant op hogere toon:

Christus, verrezen uit de doden;
door zijn dood vertreedt Hij de dood...

De celebrant klopt nu met het kruis driemaal op de gesloten kerkdeur; men opent deze om aldus te tonen, dat ook voor ons de poorten van het hemels paradijs zijn geopend door het Kruis van Christus. Vervolgens treedt hij met het zegenkruis de kerk binnen, terwijl twee kaarsen voor hem uit worden gedragen. Terwijl allen de kerk de verlichte kerk binnengaan zingen de aanwezigen:

...en schenkt weer het leven aan hen in het graf.

Vervolgens wordt lange tijd geluid, telkens met drie slagen.
Nadat de priesters zich rondom het altaar geschaard hebben, begeeft de diaken zich naar zijn gewone plaats in de kerk en zingt dan de Grote- of Vredeslitanie:

Laat ons in vrede tot de Heer bidden...

Na de Grote Litanie begint de celebrant de Kanon van de heilige Johannes van Damascus.

LICHTPROCESSIE (p. viii/ix)

KERKELIJK MORGENGEBED (p. viii/ix)

KANON VAN HET PAASFEEST (p. 2/3)

GROTE LOFZANG
VERRIJZENISHYMNEN (p.26/27)
PAASHYMNEN (p.28/29)

VIERING VAN DE PAASLITURGIE
(niet in deze publikatie)

HOMILIE VAN JOHANNES CHRYSOSTOMOS (p.34/35)

TROPARION VAN JOHANNES CHRYSOSTOMOS (p.36/37)

ad **'LICHTPROCESSIE'** (p.v)
Terwijl de gelovigen hun kaarsen aan de kaars van de priester aansteken zingt het koor:

Δεῦτε λάβετε φῶς ἐκ τοῦ ἀνεσπέρου φωτὸς
καὶ δοξάσατε Χριστὸν
τὸν ἀναστάντα ἐκ νεκρῶν.

Τὴν ἀνάστασίν σου, Χριστὲ Σωτήρ,
ἄγγελοι ὑμνοῦσιν ἐν οὐρανοῖς·
καὶ ἡμᾶς τοὺς ἐπὶ γῆς καταξίωσον
ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ σὲ δοξάζειν.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ
ἐκ τοῦ κατὰ Μᾶρκον (ιστ΄ 1-8)
Δόξα σοι, Κύριε δόξα σοι.

ad **'KERKELIJK MORGENGEBED'** (p.vl)

Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ
καὶ ζωοποιῷ καὶ ἀδιαιρέτῳ Τριάδι,
νῦν καὶ ἀεὶ
καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν,
θανάτῳ θάνατον πατήσας
καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι
ζωὴν χαρισάμενος.

Στίχ. α΄:
Ἀναστήτω ὁ Θεὸς
καὶ διασκορπισθήτωσαν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ
καὶ φυγέτωσαν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ
οἱ μισοῦντες αὐτόν.
Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν...

ad **'LICHTPROCESSIE'** (p.v)
Terwijl de gelovigen hun kaarsen aan de kaars van de priester aansteken zingt het koor:

Komt naderbij om licht te ontvangen van het Licht
dat geen avond kent, en verheerlijkt Christus,
Die uit de dood is opgestaan.

Uw Verrijzenis, o Christus, Verlosser,
bezingen de Engelen in de hemelen.
Sta ook óns toe, hier op aarde
met een zuiver hart U te verheerlijken.

EVANGELIE
volgens Markus (16:1-8)
Koor: Ere zij U, Heer, ere zij U.

ad **'KERKELIJK MORGENGEBED'** (p.vi)

Eer aan de Ene wezenlijke en levenschenkende
en ondeelbare Drieëenheid,
immer, nu en altijd,
en in de eeuwen der eeuwen.

Christus, verrezen uit de doden;
door zijn dood vertreedt Hij de dood,
en schenkt weer het leven
aan hen in het graf.

Stich.1:
Dat God opsta
en zijn vijanden verstrooid worden
en vluchten voor zijn aangezicht,
wie Hem haten.
Christus, verrezen uit de doden...

Στίχ. β΄:
Ὡς ἐκλείπει καπνὸς, ἐκλιπέτωσαν,
ὡς τήκεται κηρὸς ἀπὸ προσώπου πυρός.
Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν...

Στίχ. γ΄:
Οὕτως ἀπολοῦνται οἱ ἁμαρτωλοὶ
ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ,
καὶ οἱ δίκαιοι εὐφρανθήτωσαν.
Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν...

Στίχ. δ΄:
Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος·
ἀγαλλιασώμεθα καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν αὐτῇ.
Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν...

Δόξα Πατρὶ καὶ Υἱῷ καὶ ἁγίῳ Πνεύματι.
Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν...
Καὶ νῦν καὶ ἀεὶ
καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Εἶτα ὁ ἱερεύς:
Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν,
θανάτῳ θάνατον πατήσας·

Καὶ ὁ χορός:
Καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι
ζωὴν χαρισάμενος.

Ὁ κανών,

ποίημα Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ. (σελ.3)

Stich.2:
Zoals rook verwaait, zo mogen zij verwaaien,
zoals was smelt voor het vuur.
Christus, verrezen uit de doden...

Stich.3:
Aldus zullen vergaan de booswichten
voor Gods aangezicht,
maar mogen de rechtvaardigen zich verheugen.
Christus, verrezen uit de doden...

Stich.4:
Dit is de dag die de Heer gemaakt heeft;
laat ons nu juichen en vrolijk zijn.
Christus, verrezen uit de doden...

Eer aan de Vader, de Zoon en de heilige Geest.
Christus, verrezen uit de doden...
Nu en altijd,
en in de eeuwen der eeuwen. Amen.

Priester:
Christus, verrezen uit de doden;
door zijn dood vertreedt Hij de dood.

Koor:
en schenkt weer het leven
aan hen in het graf.

Kanon

Samengesteld door Johannes van Damascus (p.3)

Ὁ ΚΑΝΩΝ, Ἦχος α'

Ὠδὴ α΄

Ὁ Εἱρμός:
Ἀναστάσεως ἡμέρα!
λαμπρυνθῶμεν, λαοί·
Πάσχα Κυρίου, Πάσχα·
ἐκ γὰρ θανάτου πρὸς ζωὴν
καὶ ἐκ γῆς πρὸς οὐρανὸν
Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμᾶς διεβίβασεν,
ἐπινίκιον ᾄδοντας.
Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν,
θανάτῳ θάνατον πατήσας,
καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι, ζωὴν χαρισάμενος.

Τροπάρια:
Καθαρθῶμεν τὰς αἰσθήσεις
καὶ ὀψόμεθα τῷ ἀπροσίτῳ φωτὶ
τῆς ἀναστάσεως, Χριστὸν ἐξαστράπτοντα
καὶ χαίρετε φάσκοντα τρανῶς ἀκουσόμεθα,
ἐπινίκιον ᾄδοντες.
Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν...

Οὐρανοὶ μὲν ἐπαξίως εὐφραινέσθωσαν,
γῆ δὲ ἀγαλλιάσθω·
ἑορταζέτω δὲ κόσμος,
ὁρατός τε ἅπας καὶ ἀόρατος.
Χριστὸς γὰρ ἐγήγερται, εὐφροσύνη αἰώνιος.
Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν...

Καταβασία: Ἀναστάσεως ἡμέρα...
Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν... (τρίς)

KANON, Toon 1

Ode 1

IRMOS:
Dag der Opstanding,
straalt van vreugde, volkeren.
Pasen, Pasen van de Heer:
van de dood naar het leven,
en van de aarde naar de hemel,
heeft Christus God ons gebracht,
die Hem een overwinningslied toezingen.
Christus, verrezen uit de doden;
door zijn dood vertreedt Hij de dood,
en schenkt weer het leven aan hen in het graf.

TROPARIA:
Laten wij onze zintuigen zuiveren
dan zullen wij in het ontoegankelijke Licht
van zijn Opstanding Christus zien stralen,
en Hem, terwijl wij het overwinningslied zingen,
duidelijk horen zeggen: verblijdt U.
Christus, verrezen uit de doden...

Laten de hemelen op waardige wijze zich verheugen,
laat de aarde juichen,
laat feest houden de gehele kosmos,
de zichtbare en de onzichtbare.
Want Christus is opgestaan: eindeloze vreugde.
Christus, verrezen uit de doden...

KATAWASIA: (1e Irmos herhalen met andere melodie)
Christus, verrezen uit de doden... (3x)

Ἀναστὰς ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ τάφου,
καθὼς προεῖπεν ἔδωκεν ἡμῖν
τὴν αἰώνιον ζωὴν καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Συναπτὴ μικρά

Ὠδὴ γ΄

Ὁ Εἱρμός:
Δεῦτε πόμα πίωμεν καινόν,
οὐκ ἐκ πέτρας ἀγόνου τερατουργούμενον,
ἀλλ' ἀφθαρσίας πηγήν,
ἐκ τάφου ὀμβρήσαντος Χριστοῦ,
ἐν ᾧ στερεούμεθα.
Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν...

Τροπάρια:
Νῦν πάντα πεπλήρωται φωτός,
οὐρανός τε καὶ γῆ καὶ τὰ καταχθόνια·
ἑορταζέτω γοῦν πᾶσα κτίσις
τὴν ἔγερσιν Χριστοῦ,
ἐν ᾧ ἐστερέωται.
Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν...

Χθὲς συνεθαπτόμην σοι, Χριστέ,
συνεγείρομαι σήμερον ἀναστάντι σοι·
συνεσταυρούμην σοι χθές·
αὐτός με συνδόξασον, Σωτήρ, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.
Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν...

Καταβασία: Δεῦτε πόμα πίωμεν καινόν
Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν... (τρίς)

Keervers: Christus, verrezen uit de doden... (3x)

Jezus, opstaande uit het graf, zoals Hij voorzegd had,
gaf ons het eeuwig Leven, en grote erbarming.

Kleine litanie...

Ode 3 (Ode 2 alleen gezongen in de kanon van de Gr.Vasten
zie Verklarende woordenlijst: Kanon p.39, Ode p.40)

Irmos:
Komt, laat ons drinken een nieuwe drank,
niet een die wonderbaar ontsprong uit de harde rots,
maar uit de bron, vrij van bederf:
opwellend uit het graf van Christus,
in Wie wij zijn gegrondvest.
Keervers: Christus, verrezen uit de doden...

Nu is alles vervuld van licht:
de hemel, de aarde en ook het onderaardse.
Laat dan ook de hele schepping
de Opstanding van Christus vieren,
in Wie zij is gegrondvest.
Keervers: Christus, verrezen uit de doden...

Gisteren werd ik met U begraven, o Christus,
vandaag word ik met U mede opgewekt;
gisteren werd ik met U gekruisigd:
verheerlijk mij, Verlosser, met U in uw Koninkrijk.
Keervers: Christus, verrezen uit de doden...

Katawasia (3e Irmos herhalen met andere melodie)

Keervers: Christus, verrezen uit de doden... (3x)

Ἀναστὰς ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ τάφου,
καθὼς προεῖπεν ἔδωκεν ἡμῖν
τὴν αἰώνιον ζωὴν καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Συναπτὴ μικρά

Ὑπακοή, Ἦχος δ'.
Προλαβοῦσαι τὸν ὄρθρον αἱ περὶ Μαριὰμ
καὶ εὑροῦσαι τὸν λίθον ἀποκυλισθέντα
τοῦ μνήματος, ἤκουον ἐκ τοῦ ἀγγέλου·
Τὸν ἐν φωτὶ ἀϊδίῳ ὑπάρχοντα,
μετὰ νεκρῶν τί ζητεῖτε ὡς ἄνθρωπον;
βλέπετε τὰ ἐνταφια σπάργανα·
δράμετε καὶ τῷ κόσμῳ κηρύξατε,
ὡς ἠγέρθη ὁ Κύριος,
θανατώσας τὸν θάνατον·
ὅτι ὑπάρχει Θεοῦ Υἱός,
τοῦ σῴζοντος τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων.

Ὠδὴ δ΄

Ὁ Εἱρμός:
Ἐπὶ τῆς θείας φυλακῆς
ὁ θεηγόρος Ἀββακοὺμ
στήτω μεθ' ἡμῶν
καὶ δεικνύτω φαεσφόρον Ἄγγελον,
διαπρυσίως λέγοντα·
Σήμερον σωτηρία τῷ κόσμῳ
ὅτι ἀνέστη Χριστὸς ὡς παντοδύναμος.
Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν...

Jezus, opstaande uit het graf,
zoals Hij voorzegd had, gaf ons
het eeuwig Leven, en grote erbarming.

KLEINE LITANIE

IPAKOI, Toon 4:
Toen de Gezellinnen van Maria in het ochtendgloren
de steen van het graf afgewenteld vonden
hoorden zij van de Engel:
waarom zoekt gij Hem onder de doden,
Die leeft in het eeuwig licht?
Ziet, hier is het lijnwaad;
spoed u en verkondigt aan de wereld,
dat de Heer is verrezen,
na de dood gedood te hebben,
want Hij is de Zoon van God,
redder van het menselijk geslacht.

Ode 4

IRMOS:
Moge bij deze goddelijke nachtwake
de Godsverkondiger Habakuk
ons terzijde staan,
en ons tonen de lichtdragende Engel,
die duidelijk verkondigt:
heden is de wereld verlost,
want Christus is verrezen, de Almachtige.
Christus, verrezen uit de doden...

Τροπάρια:
Ἄρσεν μὲν ὡς διανοῖξαν τὴν παρθενεύουσαν
νηδὺν πέφηνε Χριστὸς·
ὡς βρωτὸς δέ, ἀμνὸς προσηγόρευται·
ἄμνος δέ, ὡς ἄγευστος κηλῖδος,
τὸ ἡμέτερον Πάσχα·
καὶ ὡς Θεὸς ἀληθής, τέλειος λέλεκται.
Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν...

Ὡς ἐνιαύσιος ἀμνός,
ὁ εὐλογούμενος ἡμῖν στέφανος Χριστὸς,
ἑκουσίως ὑπὲρ πάντων τέθυται,
πάσχα τὸ καθαρτήριον·
καὶ αὖθις ἐκ τοῦ τάφου
ὡραῖος δικαιοσύνυς ἡμῖν ἔλαμψεν ἥλιος.
Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν...

Ὁ θεοπάτωρ μὲν Δαυὶδ
πρὸ τῆς σκιώδους κιβωτοῦ ἥλατο σκιρτῶν·
ὁ λαὸς δὲ τοῦ Θεοῦ
ὁ ἅγιος τὴν τῶν συμβόλων ἔκβασιν ὁρῶντες,
εὐφρανθῶμεν ἐνθέως,
ὅτι ἀνέστη Χριστὸς ὡς παντοδύναμος.
Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν...

Καταβασία: Ἐπι τῆς θείας φυλακῆς...
Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν... (τρίς)

Ἀναστὰς ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ τάφου,
καθὼς προεῖπεν ἔδωκεν ἡμῖν
τὴν αἰώνιον ζωὴν καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Συναπτὴ μικρά

TROPARIA:
Als knaapje verscheen Christus,
zonder de maagdelijke schoot te openen.
Als sterveling wordt Hij
een Lam genoemd, een smetteloos Lam,
dat geen smet kende, ons Pascha.
Als waarachtig God heet Hij de Volmaakte.
Christus, verrezen uit de doden...

Als een eenjarig Lam is Christus
onze gezegende Kroon,
vrijwillig voor ons allen geslachtofferd:
het zuiverende Pascha;
en opnieuw straalt Hij vanuit het graf ons tegen
als een Zon der Waarheid.
Christus, verrezen uit de doden...

Gods voorvader David
danste juichend voor de ark der voorafbeelding;
laten wij, Gods heilig volk,
die de vervulling der oude symbolen zien,
juichen in een goddelijke vreugde,
omdat Christus, de Almachtige, is opgestaan.
Christus, verrezen uit de doden...

KATAWASIA: (4e Irmos herhalen met andere melodie)
Christus, verrezen uit de doden... (3x)

Jezus, opstaande uit het graf,
zoals Hij voorzegd had, gaf ons
het eeuwig Leven, en grote erbarming.

KLEINE LITANIE

Ὠδὴ ε΄

Ὁ Εἱρμός
Ὀρθρίσωμεν ὄρθρου βαθέος
καὶ ἀντὶ μύρου
τὸν ὕμνον προσοίσωμεν τῷ Δεσπότῃ·
καὶ Χριστὸν ὀψόμεθα δικαιοσύνης ἥλιον,
πᾶσι ζωὴν ἀνατέλλοντα.
Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν...

Τροπάρια:
Τὴν ἄμετρόν σου εὐσπλαγχνίαν οἱ ταῖς
τοῦ Ἅδου σειραῖς συνεχόμενοι δεδορκότες,
πρὸς τὸ φῶς ἠπείγοντο, Χριστέ,
ἀγαλλομένῳ ποδί,
πάσχα χροτοῦντες αἰώνιον.
Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν...

Προσέλθωμεν λαμπαδηφόροι τῷ προϊόντι
Χριστῷ ἐκ τοῦ μνήματος,
ὡς Νυμφίῳ,
καὶ συνεορτάσωμεν ταῖς φιλεόρτοις τάξεσι,
πάσχα Θεοῦ τὸ σωτήριον.
Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν...

Καταβασία: Ὀρθρίσωμεν ὄρθρου βαθέος...
Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν... (τρίς)

Ἀναστὰς ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ τάφου,
καθὼς προεῖπεν ἔδωκεν ἡμῖν
τὴν αἰώνιον ζωὴν καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Συναπτὴ μικρά

Ode 5

IRMOS:
Laat ons waken in de vroege morgen,
en in plaats van mirre
een loflied aanbieden aan de Meester
en wij zullen Christus zien, de Zon der waarheid,
Die schittert voor alles wat leeft.
Christus, verrezen uit de doden...

TROPARIA:
Toen de in de boeien gekluisterden
Uw mateloze barmhartigheid hadden gezien,
haastten zij zich naar het Licht, o Christus,
met blijde tred,
het eeuwige Pascha roemend.
Christus, verrezen uit de doden...

Laat ons, fakkels dragend,
Christus, die uit het graf tevoorschijn treedt,
tegemoet gaan als een Bruidegom,
en laat ons met de blijde Koren der Engelen
meevieren Gods reddend Pascha.
Christus, verrezen uit de doden...

KATAWASIA: (5e Irmos herhalen met andere melodie)
Christus, verrezen uit de doden... (3x)

Jezus, opstaande uit het graf,
zoals Hij voorzegd had, gaf ons
het eeuwig Leven, en grote erbarming.

KLEINE LITANIE

Ὠδὴ στ΄

Ὁ Εἱρμός:
Κατῆλθες ἐν τοῖς κατωτάτοις τῆς γῆς
καὶ συνέτριψας μοχλοὺς αἰωνίους,
κατόχους πεπεδημένων, Χριστέ·
καὶ τριήμερος, ὡς ἐκ κήτους Ἰωνᾶς,
ἐξανέστης τοῦ τάφου.
Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν...

Τροπάρια:
Φυλάξας τὰ σήμαντρα σῶα, Χριστέ,
ἐξηγέρθης τοῦ τάφου,
ὁ τὰς κλεῖς τῆς Παρθένου μὴ λυμηνάμενος
ἐν τῷ τόκῳ σου·
καὶ ἀνέῳξας ἡμῖν Παραδείσου τὰς πύλας.
Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν...

Σωτέρ μου, τὸ ζῶν τε καὶ ἄθυτον ἱερεῖον,
ὡς Θεὸς σεαυτὸν ἑκουσίως προσαγαγὼν τῳ Πατρί,
συνανέστησας παγγενῆ τὸν Ἀδάμ,
ἀναστὰς ἐκ τοῦ τάφου.
Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν...

Καταβασία: Κατῆλθες ἔν τοῖς κατωτάτοις τῆς γῆς
Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν... (τρίς)

Ἀναστὰς ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ τάφου,
καθὼς προεῖπεν ἔδωκεν ἡμῖν
τὴν αἰώνιον ζωὴν καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Συναπτὴ μικρά

Ode 6

IRMOS:
Gij daalde af tot in het diepste der aarde
en verbrak de eeuwige sloten,
welke de geboeiden gekluisterd hielden, o Christus,
en na drie dagen, gelijk Jonas, uit het zeemonster,
zijt Gij verrezen uit het graf.
Christus, verrezen uit de doden...

TROPARIA:
Zonder de zegels te verbreken, o Christus,
zijt Gij uit het graf opgestaan.
Gij, Die bij uw Geboorte
de schoot der Maagd niet hebt geschonden.
Gij hebt ons geopend de poorten van het Paradijs.
Christus, verrezen uit de doden...

Mijn verlosser, levend en ongeslacht Offer als God
hebt Gij Uzelf vrijwillig aan de Vader aangeboden;
ons aller stamvader Adam hebt Gij mede doen
verrijzen, toen Gij opstond uit het graf.
Christus, verrezen uit de doden...

KATAWASIA: (6e Irmos herhalen met andere melodie)
Christus, verrezen uit de doden... (3x)

Jezus, opstaande uit het graf,
zoals Hij voorzegd had, gaf ons
het eeuwig Leven, en grote erbarming.

KLEINE LITANIE

Κοντάκιον:
Εἰ καὶ ἐν τάφῳ κατῆλθες, ἀθάνατε,
ἀλλὰ τοῦ Ἅδου καθεῖλες τὴν δύναμιν·
καὶ ἀνέστης ὡς νικητής, Χριστὲ ὁ Θεός,
γυναιξὶ μυροφόροις φθεγξάμενος, χαίρετε,
καὶ τοῖς σοῖς ἀποστόλοις εἰρήνην δωρούμενος,
ὁ τοῖς πεσοῦσι παρέχων ἀνάστασιν.

Ὁ Οἶκος:
Τὸν πρὸ ἡλίου Ἥλιον
δύναντα ποτὲ ἐν τάφῳ,
προέφθασαν πρὸς ὄρθρον,
ἐκζητοῦσαι ὡς ἡμέραν, μυροφόροι κόραι
καὶ πρὸς ἀλλήλας ἐβόων· Ὦ φίλαι, δεῦτε
τοῖς ἀρώμασιν ὑπαλείψωμεν
σῶμα ζωηφόρον καὶ τεθαμμένον·
σάρκα ἀνιστῶσαν τὸν παραπεσόντα Ἀδάμ,
κείμενον ἐν τῷ μνήματι· ἄγωμεν, σπεύσωμεν
ὥσπερ οἱ μάγοι, καὶ προσκυνήσωμεν καὶ
προσκομίσωμεν τὰ μύρα ὡς δῶρα τῷ μὴ ἐν
σπαργάνοις, ἀλλ' ἐν σινδόνι ἐνειλημένῳ· καὶ
κλαύσωμεν καὶ κράξωμεν· Ὦ Δέσποτα, ἐξεγέρθητι,
ὁ τοῖς πεσοῦσι παρέχων ἀνάστασιν.

Συναξάριον:
Τῇ Ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ Κυριακῇ τοῦ Πάσχα αὐτὴν
τὴν ζωηφόρον Ἀνάστασιν ἑορτάζομεν τοῦ Κυρίου
καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ.

* * *

Χριστὸς κατελθὼν πρὸς πάλην Ἅδου μόνος, Λαβὼν
ἀνῆλθε πολλὰ τῆς νίκης σκῦλα. Αὐτῷ ἡ δόξα καὶ
τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
Ἀμήν.

KONDAKION (Toon 8):
Ofschoon Gij in het graf zijt afgedaald, Onsterfelijke,
hebt Gij toch de kracht van de onderwereld gebroken,
en zijt Gij als Overwinnaar verrezen, Christus God,
Die de myrondraagsters hebt gezegd: "verheugt U",
en uw Apostelen vrede schenkt,
Gij Die aan de gevallenen Verrijzenis geeft.

IKOS (Toon 6):
Hem, Die krachtiger Zon is dan de zon,
en Die ooit neerzonk in het graf,
kwamen tegen de morgen
de myrondraagsters zoeken als de Dag
en zij riepen tot elkander: "Vriendinnen! komt,
laat ons met welriekende balsem zalven
het levenschenkende en begraven lichaam,
het Vlees dat, liggende in het graf
de gevallen Adam deed opstaan.
Laten wij gaan, haasten wij ons, evenals de Wijzen
en laten wij aanbidden en balsem aanbieden aan Hem,
Die niet in windselen maar in een lijkwade gewikkeld is,
en laat ons wenen en uitroepen: O Meester, sta op!
Gij, Die aan de gevallenen de verrijzenis schenkt".

SYNAXARION:
Op deze heilige en grote Zondag van het Pascha
vieren wij de levenschenkende Opstanding van onze
Heer en God en Verlosser Jezus Christus.

* * *

Christus is nedergedaald om geheel alleen het
dodenrijk te bestrijden, maar Hij keerde terug en
voerde een grote schare als overwinnigsbuit met zich
mee. Aan Hem zij de eer en de macht in eeuwigheid.

Ἀναστάσιν Χριστοῦ θεασάμενοι,
προσκυνήσωμεν Ἅγιον, Κύριον, Ἰησοῦν,
τὸν μόνον ἀναμάρτητον.
Τὸν Σταυρόν σου, Χριστέ, προσκυνοῦμεν καί τὴν
ἁγίαν σου Ἀνάστασιν ὑμνοῦμεν καὶ δοξάζομεν·
σὺ γὰρ εἶ Θεὸς ἡμῶν,
ἐκτὸς σοῦ ἄλλον οὐκ οἴδαμεν,
τὸ ὄνομά σου ὀνομάζομεν.
Δεῦτε πάντες οἱ πιστοί, προσκυνήσωμεν
τὴν τοῦ Χριστοῦ ἁγίαν Ἀνάστασιν· ἰδοὺ γὰρ
ἦλθε διὰ τοῦ Σταυροῦ χαρὰ ἐν ὅλῳ τῳ κόσμῳ.
Διὰ παντὸς εὐλογοῦντες τὸν Κύριον,
ὑμνοῦμεν τὴν Ἀνάστασιν αὐτοῦ·
Σταυρὸν γὰρ ὑπομείνας δι' ἡμᾶς,
θανάτῳ θάνατον ὤλεσεν.

Ἀναστὰς ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ τάφου,
καθὼς προεῖπεν ἔδωκεν ἡμῖν
τὴν αἰώνιον ζωὴν καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Ὠδὴ ζ΄

Ὁ Εἱρμός:
Ὁ παῖδας ἐκ καμίνου ρυσάμενος,
γενόμενος ἄνθρωπος,
πάσχει ὡς θνητὸς
καὶ διὰ πάθους τὸ θνητὸν
ἀφθαρσίας ἐνδύει εὐπρέπειαν,
ὁ μόνος εὐλογητὸς τῶν Πατέρων Θεὸς
καὶ ὑπερένδοξος.
Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν...

Wij hebben Christus' Verrijzenis gezien,
aanbidden wij de heilige Heer Jezus Christus.
Hij is alleen zonder zonde.
Uw Kruis vereren wij, o Christus,
uw heilige Verrijzenis bezingen en prijzen wij,
want Gij zijt onze God,
buiten U kennen wij geen andere.
Uw Naam roemen wij.
Komt, gij allen die gelooft,
buigen wij voor Christus' heilige Verrijzenis,
want zie, het Kruis bracht vreugde aan de hele wereld.
Altijd de Heer zegenend,
bezingen wij zijn Opstanding
want de kruisiging verduurde Hij
en door zijn Dood vernietigde Hij de dood.

Jezus, opstaande uit het graf,
zoals Hij voorzegd had, gaf ons
het eeuwig Leven, en grote erbarming. (3x)

Ode 7

IRMOS:
Hij, Die de jongelingen uit de vuurover bevrijdde,
werd Mens,
en leed als een sterveling.
Door zijn Lijden bekleedde Hij de sterfelijkheid
met de glans de onvergankelijkheid.
Hij, de alleen gezegende en roemvolle God
van onze vaderen.

Christus, verrezen uit de doden...

Τροπάρια:
Γυναῖκες μετὰ μύρον θεόφρονες
ὀπίσω σου ἔδραμον·
ὃν δὲ ὡς θνητὸν μετὰ δακρύων ἐζήτουν,
προσεκύνησαν χαίρουσαι ζῶντα Θεὸν,
καὶ Πάσχα τὸ μυστικὸν σοῖς,
Χριστέ, μαθηταῖς, εὐηγγελίσαντο.
Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν...

Θανάτου ἑορτάζομεν νέκρωσιν,
Ἅδου τὴν καθαίρεσιν,
ἄλλης βιοτῆς, τῆς αἰωνίου, ἀπαρχήν·
καὶ σκιρτῶντες ὑμνοῦμεν τὸν αἴτιον,
τὸν μόνον εὐλογητὸν τῶν Πατέρων Θεὸν
καὶ ὑπερένδοξον.
Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν...

Ὡς ὄντως ἱερὰ καὶ πανέορτος αὕτη
ἡ σωτήριος νὺξ καὶ φωταυγής,
τῆς λαμπροφόρου ἡμέρας
τῆς ἐγέρσεως οὖσα προάγγελος,
ἐν ᾗ τὸ ἄχρονον φῶς ἐκ τάφου
σωματικῶς πᾶσιν ἐπέλαμψεν.
Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν...

Καταβασία: Ὁ παῖδας ἐκ καμίνου ρυσάμενος...
Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν... (τρίς)

Ἀναστὰς ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ τάφου,
καθὼς προεῖπεν ἔδωκεν ἡμῖν
τὴν αἰώνιον ζωὴν καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Συναπτὴ μικρά

TROPARIA:
De vrouwen liepen U met balsem na
haar geest op God gericht;
Hem, Die zij als gestorvene onder tranen zochten,
aanbaden zij vol vreugde als de levende God,
en zij verkondigden uw geheimnisvolle Pascha,
o Christus, aan uw Leerlingen.
Christus, verrezen uit de doden...

Wij vieren de ondergang van de dood,
de vernietiging van de hades,
het begin van het eeuwig leven
en jubelend bezingen wij de Bewerker:
de alleen gezegende God van de vaderen
Die hogelijk geroemd zij.
Christus, verrezen uit de doden...

Waarlijk heilig en feestelijk
is deze heilbrengende nacht,
welke de helder lichtende dag
van de Opstanding aankondigt,
waarin het tijdloze Licht
lichamelijk vanuit het graf allen verlicht.
Christus, verrezen uit de doden...

KATAWASIA: (7e Irmos herhalen met andere melodie)
Christus, verrezen uit de doden... (3x)

Jezus, opstaande uit het graf,
zoals Hij voorzegd had, gaf ons
het eeuwig Leven, en grote erbarming.

KLEINE LITANIE

Ὠδὴ η΄

Ὁ Εἱρμός:
Αὕτη ἡ κλητὴ καὶ ἁγία ἡμέρα,
ἡ μία τῶν Σαββάτων, ἡ βασιλὶς καὶ κυρία,
ἑορτῶν ἑορτὴ
καὶ πανήγυρίς ἐστι πανηγύρεων,
ἐν ᾗ εὐλογοῦμεν Χριστὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.
Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν...

Τροπάρια:
Δεῦτε τοῦ καινοῦ τῆς ἀμπέλου γεννήματος,
τῆς θείας εὐφροσύνης,
ἐν τῇ εὐσήμῳ ἡμέρᾳ, τῆς Ἐγέρσεως,
Βασιλείας τε Χριστοῦ κοινωνήσωμεν,
ὑμνοῦντες αὐτὸν ὡς Θεὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.
Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν...

Ἆρον κύκλῳ τοὺς ὀφθαλμούς σου, Σιών,
καὶ ἴδε· ἰδοὺ γὰρ ἥκασί σοι
θεοφεγγεῖς ὡς φωστῆρες
ἐκ δυσμῶν καὶ βορρᾶ καὶ θαλάσσης
καὶ ἑώσας τὰ τέκνα σου,
ἐν σοὶ εὐλογοῦντα Χριστὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

Πάτερ παντοκράτορ καὶ Λόγε καὶ Πνεῦμα,
τρισὶν ἑνιζομένη ἐν ὑποστάσεσι φύσις,
ὑπερούσιε καὶ ὑπέρθεε,
εἰς σὲ βεβαπτίσμεθα καὶ σὲ εὐλογοῦμεν
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.
Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν...

Ode 8

IRMOS:
Dit is de beroemde en heilige dag,
de enige Sabbath, Koning en Heer,
is het feest der feesten
en de plechtigheid der plechtigheden
waarop wij Christus zegenen in eeuwigheid.
Christus, verrezen uit de doden...

TROPARIA:
Komt, laat ons proeven van het nieuwe gewas,
aan de Wijnstok, delen wij in de goddelijke vreugde,
op de heerlijke dag van de Opstanding.
Wij zitten aan in het Rijk van de Heer,
Hem bezingend als God in de eeuwigheid.
Christus, verrezen uit de doden...

Wend uw ogen in het rond, o Sion,
en kijk, want tot U komen uw kinderen,
goddelijk stralend als sterren,
uit het Westen, uit het Noorden en van de zee,
en uit het Oosten;
in U zegenen zij Christus in eeuwigheid.

Almachtige Vader, en Woord, en Geest,
drie Personen in één natuur,
waarachtigst en allergoddelijkst Wezen,
in U zijn wij gedoopt,
en U zegenen wij in eeuwigheid.
Christus, verrezen uit de doden...

Καταβασία: Αὕτη ἡ κλητὴ καὶ ἁγία ἡμέρα
Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν... (τρίς)

Ἀναστὰς ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ τάφου,
καθὼς προεῖπεν ἔδωκεν ἡμῖν
τὴν αἰώνιον ζωὴν καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Συναπτὴ μικρά

Μεγάλυνον, ψυχή μου,
τὸν ἐθελουσίως παθόντα καὶ ταφέντα
καὶ ἐξαναστάντα τριήμερον ἐκ τάφου.

Ὠδὴ θ΄

Ὁ Εἱρμός:
Φωτίζου, φωτίζου, ἡ νέα Ἱερουσαλήμ·
ἡ γὰρ δόξα Κυρίου ἐπὶ σὲ ἀνέτειλε.
Χόρευε νῦν καὶ ἀγάλλου, Σιών·
σὺ δὲ, ἁγνή, τέρπου, Θεοτόκε,
ἐν τῇ ἐγέρσει τοῦ τόκου σου.

Μεγάλυνον, ψυχή μου, τὸν ἐξαναστάντα
τριήμερον ἐκ τάφου,
Χριστὸν τὸν Ζωοδότην.
Φωτίζου, φωτίζου, ἡ νέα Ἱερουσαλήμ...

Χριστὸς τὸ καινὸν Πάσχα,
τὸ ζωόθυτον θῦμα,
Ἀμνὸς Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν κόσμου.

KATAWASIA: (8e Irmos herhalen met andere melodie)
Christus, verrezen uit de doden... (3x)

Jezus, opstaande uit het graf,
zoals Hij voorzegd had, gaf ons
het eeuwig Leven, en grote erbarming.

KLEINE LITANIE

Mijn ziel verheerlijkt de Verrezene,
Die de derde dag is opgestaan,
Christus die het leven schenkt.

Ode 9

IRMOS:
Word verlicht, word verlicht, nieuw Jeruzalem,
want de glorie van de Heer is over U opgegaan,
dans nu en verblijdt U, o Sion;
en Gij, zuivere Moeder van God,
verheug U over de Verrijzenis van uw Zoon.

Mijn ziel verheerlijkt Hem, Die vrijwillig geleden heeft,
Die begraven werd
en op de derde dag uit het graf is opgestaan.
Word verlicht, word verlicht, nieuw Jeruzalem...

Christus is het nieuwe Pascha,
het levende Slachtoffer,
het Lam Gods, dat de zonden der wereld wegneemt.

Ὦ θείας! ὦ φίλης!
ὡ γλυκυτάτης σου φωνῆς!
μεθ' ἡμῶν ἀψευδῶς γάρ ἐπηγγείλω ἔσεσθαι
μέχρι τερμάτων αἰῶνος, Χριστέ·
ἣν οἱ πιστοί, ἄγκυραν ἐλπίδος,
κατέχοντες, ἀγαλλόμεθα.

Σήμερον πᾶσα κτίσις ἀγάλλεται καὶ χαίρει,
ὅτι Χριστὸς ἀνέστη καὶ Ἅδης ἐσκυλεύθη.
Ὦ θείας! ὦ φίλης!...

Δόξα Πατρί· Μεγάλυνον, ψυχή μου, τῆς τρισυποστάτου καὶ ἀδιαιρέτου Θεότητος τὸ κράτος.

Ὦ Πάσχα τὸ μέγα καὶ ἱερώτατον, Χριστὲ,
ὦ Σοφία καὶ Λόγε τοῦ Θεοῦ καὶ Δύναμις·
δίδου ἡμῖν ἐκτυπώτερον σοῦ μετασχεῖν
ἐν τῇ ἀνεσπέρῳ ἡμέρᾳ τῆς Βασιλείας σου.

Καὶ νῦν· Χαῖρε, Παρθένε, χαῖρε·
χαῖρε, εὐλογημένη, χαῖρε, δεδοξασμένη·
σὸς γὰρ Υἱὸς ἀνέστη τριήμερος ἐκ τάφου.
Ὦ Πάσχα τὸ μέγα...

Καταβασία:
Ὁ ἄγγελος ἐβόα τῇ κεχαριτωμένῃ·
Ἁγνὴ Παρθένε, χαῖρε·
καὶ πάλιν ἐρῶ, χαῖρε·
ὁ σὸς Υἱὸς ἀνέστη τριήμερος ἐκ τάφου.
Φωτίζου, φωτίζου...

Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν... (τρίς)

O, uw goddelijke, uw lieve,
uw allerzoetste stem!
Want Gij hebt vast beloofd
met ons te zijn tot der eeuwen einde, Christus.
Dit houden wij, gelovigen, vast
als het anker onzer hoop en wij juichen.

Heden juicht en verheugt zich de ganse schepping, want Christus is opgestaan en de Hades werd geplunderd.
O, uw goddelijke, uw lieve, uw allerzoetste stem!...

Eer aan de Vader; Prijs, mijn ziel, de macht van de drieëene en ondeelbare Godheid.

O groot en allerheiligst Pascha, Christus,
o Wijsheid, Woord Gods en Kracht;
geef ons, nog wezenlijker aan U deel te hebben,
op de avondloze dag van uw Koninkrijk.

Nu en altijd; Verheug U, Maagd, verheug U; verheug U, gezegende, verheug U, roemrijke; want uw Zoon is na 3 dagen uit het graf opgestaan.
O groot en allerheiligst Pascha...

KATAWASIA:
De Engel riep tot de Gezegende:
Reine Maagd, verheug U;
en nog eens zeg ik: verheug U!
Uw Zoon is opgestaan ten derde dage uit het graf.
Word verlicht, word verlicht, nieuw Jeruzalem...

Christus, verrezen uit de doden... (3x)

Ἀναστὰς ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ τάφου,
καθὼς προεῖπεν ἔδωκεν ἡμῖν
τὴν αἰώνιον ζωὴν καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Συναπτὴ μικρά

Ἐξαποστειλάριον.
Σαρκὶ ὑπνώσας ὡς θνητός,
ὁ βασιλεὺς καὶ Κύριος,
τριήμερος ἐξανέστης,
Ἀδὰμ ἐγείρας ἐκ φθορᾶς
καὶ καταργήσας θάνατον.
Πάσχα, τῆς ἀφθαρσίας τοῦ κόσμου σωτήριον. (τρίς)

Στιχηρὰ Ἀναστάσιμα

μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν:

Στίχος α΄: Αἰνεῖτε αὐτὸν ἐπὶ ταῖς δυναστείαις αὐτοῦ,
αἰνεῖτε αὐτὸν κατὰ τὸ πλῆθος τῆς
μεγαλωσύνης αὐτοῦ.

Ὑμνοῦμέν σου, Χριστέ, τὸ σωτήριον πάθος
καὶ δοξάζομέν σου τὴν ἀνάστασιν.

Στίχος β΄: Αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν ἤχῳ σάλπιγγος,
αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν ψαλτηρίῳ καὶ κιθάρᾳ.

Ὁ σταυρὸν ὑπομείνας
καὶ τὸν θάνατον καταργήσας
καὶ ἀναστὰς ἐκ τῶν νεκρῶν,
εἰρήνευσον ἡμῶν τὴν ζωήν, Κύριε,
ὡς μόνος παντοδύναμος.

Jezus, opstaande uit het graf,
zoals Hij voorzegd had, gaf ons
het eeuwig Leven, en grote erbarming.

KLEINE LITANIE

EXAPOSTILARION:
Toen Gij naar het vlees waart ontslapen
als een sterveling, o Koning en Heer,
zijt Gij op de derde dag verrezen,
na Adam te hebben opgewekt uit het verderf
en de dood te hebben overwonnen.
Pascha der onverderflijkheid, Redding der kosmos. (3x)

Verrijzenis-stichieren

met de volgende stichi:

Vers 1: Looft Hem om zijn machtige daden,
looft Hem om zijn geweldige grootheid.

Wij bezingen, o Christus, uw verlossend lijden,
en prijzen uw Verrijzenis.

Vers 2: Looft Hem met bazuingeschal,
looft Hem met psalm en citer.

Gij Die het Kruis verdragen hebt
en de dood vernietigd,
en opgestaan zijt uit de doden,
maak ons leven vreedzaam, Heer,
want Gij alleen zijt almachtig.

Στίχος γ΄: Αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν τυμπάνῳ καὶ χορῷ,
αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν χορδαῖς καὶ ὀργάνῳ.

Ὁ τὸν Ἅδην σκυλεύσας
καὶ τὸν ἄνθρωπον ἀναστήσας
τῇ ἀναστάσει σου, Χριστέ,
ἀξίωσον ἡμᾶς ἐν καθαρᾷ
καρδίᾳ ὑμνεῖν καὶ δοξάζειν σε.

Στίχος δ΄: Αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν κυμβάλοις εὐήχοις,
αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν κυμβάλοις ἀλαλαγμοῦ,
πᾶσα πνοὴ αἰνεσάτω τὸν Κύριον.

Τὴν θεοπρεπῆ σου συγκατάβασιν δοξάζοντες,
ὑμνοῦμέν σε, Χριστέ·
ἐτέχθης ἐκ Παρθένου
καὶ ἀχώριστος ὑπῆρχες τῷ Πατρί·
ἔπαθες ὡς ἄνθρωπος
καὶ ἑκουσίως ὑπέμεινας Σταυρόν·
ἀνέστης ἐκ τοῦ τάφου,
ὡς ἐκ παστάδος προελθών,
ἵνα σώσῃς τὸν Κόσμον.
Κύριε, δόξα σοι.

Τὰ στιχηρὰ τοῦ Πάσχα

μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν:

Στίχος ε΄: Ἀναστήτω ὁ Θεός,
καὶ διασκορπισθήτωσαν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ
καὶ φυγέτωσαν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ
οἱ μισοῦντες αὐτόν.

Vers 3: Looft Hem met tamboerijnen en reidans,
looft Hem met snarenspel en fluit.

Gij hebt de hades gevangen genomen
en de mens doen opstaan
door uw Verrijzenis, o Christus.
Sta ons toe met een oprecht hart
U te bezingen en te verheerlijken.

Vers 4: Looft Hem met welklinkende cimbalen,
looft Hem met schallende simbalen.
Alles wat adem heeft love de Heer.

Uw godwaardige afdaling verheerlijkend,
zingen wij U lof, o Christus:
Gij werd geboren uit de Maagd,
en toch niet gescheiden van de Vader;
Gij hebt als mens geleden,
en vrijwillig het Kruis verdragen.
Gij zijt opgestaan uit het graf
te voorschijn tredend als uit een bruidsvertrek,
om de wereld te verlossen:
Heer, ere zij U.

Stichieren van Pasen

met de volgende stichi:

Vers 5: Dat God verrijze,
en dat Zijn vijanden verstrooid worden,
en dat vluchten voor zijn Aangezicht,
zij die Hem haten.

Πάσχα ἱερὸν ἡμῖν σήμερον ἀναδέδεικται·
Πάσχα καινόν, ἅγιον·
Πάσχα μυστικόν·
Πάσχα πανσεβάσμιον·
Πάσχα, Χριστὸς ὁ Λυτρωτής.
Πάσχα ἄμωμον·
Πάσχα μέγα·
Πάσχα τῶν πιστῶν·
Πάσχα, τὸ πύλας ἡμῖν
τοῦ Παραδείσου ἀνοῖξαν·
Πάσχα, πάντας ἁγιάζον πιστούς.

Στίχος στ΄: Ὡς ἐκλείπει καπνός, ἐκλιπέτωσαν,
ὡς τήκεται κηρὸς ἀπὸ προσώπου πυρός.

Δεῦτε ἀπὸ θέας γυναῖκες
εὐαγγελίστριαι,
καὶ τῇ Σιὼν εἴπατε·
Δέχου παρ' ἡμῶν χαρᾶς εὐαγγέλια
τῆς Ἀναστάσεως Χριστοῦ·
τέρπου, χόρευε καὶ ἀγάλλου, Ἱερουσαλήμ,
τὸν βασιλέα Χριστὸν θεασάμενη ἐκ τοῦ
μνήματος ὡς νυμφίον προερχόμενον.

Στίχος ζ΄: Οὕτως ἀπολοῦνται οἱ ἁμαρτωλοὶ
ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ·
καὶ οἱ δίκαιοι εὐφρανθήτωσαν.

Het heilig Pascha is ons heden getoond:
het nieuwe heilige Pascha,
het geheimnisvolle Pascha,
het eerbiedwaardige Pascha,
Pascha, Christus Verlosser,
het Pascha zonder smet,
het grote Pascha,
het Pascha der gelovigen,
Pascha, dat de poorten van het Paradijs
voor ons heeft geopend,
het Pascha, dat alle gelovigen heiligt.

Vers 6: Zoals rook verwaait, zo mogen zij verwaaien
zoals was smelt voor het vuur.

Komt van het schouwspel,
gij vrouwen, die de goede boodschap brengt,
en zegt aan Sion:
ontvang van ons de vreugdetijding
over de Verrijzenis van Christus:
verheug u, dans en juich, Jeruzalem
nu gij Christus, de Koning
als een Bruidegom zag treden uit het graf.

Vers 7: Aldus zullen vergaan de booswichten
voor Gods aangezicht,
maar mogen de rechtvaardigen zich verheugen.

Αἱ μυροφόροι γυναῖκες ὄρθρου
βαθέος ἐπιστᾶσαι πρὸς τὸ μνῆμα τοῦ Ζωοδότου,
εὗρον Ἄγγελον ἐπὶ τὸν λίθον καθήμερον, καὶ
αὐτὸς προσφθεγξάμενος αὐταῖς οὕτως ἔλεγε·
Τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν;
τὶ θρηνεῖτε τὸν ἄφθαρτον ὡς ἐν φθορᾷ;
ἀπελθοῦσαι κηρύξατε τοῖς αὐτοῦ μαθηταῖς.

Στίχος η΄: Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησε ὁ Κύριος·
ἀγαλλιασώμεθα καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν αὐτῇ.

Πάσχα τὸ τερπνόν· Πάσχα, Κυρίου Πάσχα·
Πάσχα πανσεβάσμιον ἡμῖν ἀνέτειλε·
Πάσχα ἐν χαρᾷ ἀλλήλους περιπτυξώμεθα·
ὦ Πάσχα, λύτρον λύπης!
καὶ γὰρ ἐκ τάφου σήμερον,
ὥσπερ ἐκ παστοῦ ἐκλάμψας Χριστός,
τὰ γύναια χαρᾶς ἔπλησε λέγων·
Κηρύξατε Ἀποστόλοις.
Δόξα, καὶ νῦν.

Ἀναστάσεως ἡμέρα,
καὶ λαμπρυνθῶμεν τῇ πανηγύρει
καὶ ἀλλήλους περιπτυξώμεθα.
Εἴπωμεν, ἀδελφοί, καὶ τοῖς μισοῦσιν ἡμᾶς·
συγχωρήσωμεν πάντα τῇ Ἀναστάσει,
καὶ οὕτω βοήσωμεν·
Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν,
θανάτῳ θάνατον πατήσας,
καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι ζωὴν χαρισάμενος.

Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν... (τρίς)

Toen de balsemdragende vrouwen 's morgens vroeg bij het graf van de Levenschenker kwamen, vonden zij een Engel, zittend op een steen, die hen toesprak en zeide: wat zoekt gij de Levende temidden van de doden? Waarom weent gij om de Onbederfelijke als ware Hij aan het bederf onderworpen? Gaat heen, en verkondigt het aan zijn Leerlingen.

Vers 8: Dit is de Dag die de Heer gemaakt heeft;
laten wij juichen en ons hierom verheugen.

Heerlijk Pascha, het Pascha van de Heer;
het eerbiedwaardige Pascha is ons verschenen.
Pascha, laat ons in vreugde elkaar omarmen
O Pascha, verlossing van smart:
want heden kwam Christus stralend uit het graf,
als uit een bruidsvertrek,
en Hij heeft de vrouwen met vreugde vervuld,
zeggende: verkondigt het aan de Apostelen.
Eer aan de Vader..., nu en altijd....

Dag der Opstanding!
Laten wij van vreugde stralen door deze plechtigheid,
en laat ons elkaar omarmen.
Laten wij zeggen: "broeders", ook tot hen, die ons haten: laten wij alles vergeven omwille van de Verrijzenis en uitroepen:
Christus, verrezen uit de doden;
door zijn dood vertreedt Hij de dood,
en schenkt weer het leven aan hen in het graf.

Christus, verrezen uit de doden... (3x)

ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ

ΙΩΑΝΝΟΥ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

ΛΟΓΟΣ ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΟΣ

Εἴ τις εὐσεβὴς καὶ φιλόθεος, ἀπολαυέτω τῆς καλῆς ταύτης καὶ λαμπρᾶς πανηγύρεως. Εἴ τις δοῦλος εὐγνώμων, εἰσελθέτω χαίρων εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου αὐτοῦ. Εἴ τις ἔκαμε νηστεύων, ἀπολαυέτω νῦν τὸ δηνάριον. Εἴ τις ἀπο τῆς πρώτης ὥρας εἰργάσατο, δεχέσθω σήμερον τὸ δίκαιον ὄφλημα. Εἴ τις μετὰ τὴν τρίτην ἦλθεν, εὐχαρίστως ἑορτασάτω. Εἴ τις μετὰ τὴν ἕκτην ἔφθασε, μηδὲν ἀμφιβαλέτω· καὶ γὰρ οὐδὲν ζημιοῦται. Εἴ τις ὑστέρησεν εἰς τὴν ἐνάτην, προσελθέτω, μηδὲν ἐνδοιάζων. Εἴ τις εἰς μόνην ἔφθασε τὴν ἑνδεκάτην, μὴ φοβηθῇ τὴν βραδύτητα· φιλότιμος γὰρ ὢν ὁ Δεσπότης, δέχεται τὸν ἔσχατον, καθάπερ καὶ τὸν πρῶτον· ἀναπαύει τὸν τῆς ἑνδεκάτης, ὡς τὸν ἐργασάμενον ἀπὸ τῆς πρώτης· καὶ τὸν ὕστερον ἐλεεῖ καὶ τὸν πρῶτον θεραπεύει· κἀκείνῳ δίδωσι καὶ τούτῳ χαρίζεται· καὶ τὰ ἔργα δέχεται καὶ τὴν γνώμην ἀσπάζεται· καὶ τὴν πρᾶξιν τιμᾷ καὶ τὴν πρόθεσιν ἐπαινεῖ. Οὐκοῦν εἰσέλθετε πάντες εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου ἡμῶν· καὶ πρῶτοι καὶ δεύτεροι, τὸν μισθὸν ἀπολαύετε. Πλούσιοι καὶ πένητες μετ' ἀλλήλων χορεύσατε· ἐγκρατεῖς καὶ ῥάθυμοι τὴν ἡμέραν τιμήσατε· νηστεύσαντες καὶ μὴ νηστεύσαντες, εὐφθράνθητε σήμερον. Ἡ τράπεζα γέμει, τρυφήσατε πάντες. Ὁ μόσχος πολύς, μηδεὶς ἐξέλθῃ πεινῶν. Πάντες ἀπολαύσατε τοῦ συμποσίου τῆς πίστεως· πάντες ἀπολαύσατε τοῦ πλούτου τῆς χρηστότητος. Μηδεὶς θρηνείτω πενίαν· ἐφάνη γὰρ ἡ κοινὴ βασιλεία.

CATECHETISCHE TOESPRAAK
VAN ONZE HEILIGE VADER
JOHANNES CHRYSOSTOMOS
AARSTBISSCHOP VAN CONSTANTINOPEL

(door de priester voorgelezen aan het einde van de Liturgie)

Zo iemand vroom en godsdienstig is, laat hij genieten van deze schone en stralende plechtigheid. Zo iemand een goede dienaar is, laat hij vol blijdschap binnentreden in de vreugde van zijn Heer. Zo iemand zich heeft afgetobt met vasten, hij neme nu zijn tienling in ontvangst. Zo iemand vanaf het eerste uur heeft gearbeid, hij ontvange vandaag het toekomende loon. Zo iemand na het derde uur is gekomen, ook hij viere feest vol dankbaarheid. Zo iemand na het zesde uur is gekomen, laat hij niet aarzelen, immers hij zal geen schade lijden. Zo iemand eerst op het negende uur aankwam, laat hij toetreden zonder te twijfelen en zonder vrees. Ja zelfs, zo iemand eerst te elfder ure gekomen is, laat hij niet bang zijn wegens zijn traagheid. De Meester toch is edelmoedig en aanvaardt de laatste evenzo goed als de eerste. Hij verschaft rust aan hem, die ter elfde ure aankwam zowel als aan degene, die arbeidde vanaf het eerste uur. De laatste betoont Hij barmhartigheid, en de eerste omringt Hij met zorgen. De een geeft Hij het hem toekomende, de andere schenkt Hij om niet. Hun werken aanvaardt Hij, de goede bedoeling neemt Hij met liefde aan. De daad eert Hij en het goede voornemen prijst Hij. Gaat dus allen binnen in de vreugde van onze Heer. Zowel de eerste als de laatste, neemt uw loon in ontvangst. Rijken en armen, verheugt u samen. Streng zich onthoudende en tragen, viert deze dag. Gij die gevast hebt en gij die niet gevast hebt, verheugt u vandaag. De tafel staat vol gedekt, komt allen genieten. Het kalf is gemest, dat niemand hongerig heenga. Geniet allen van het feestmaal des geloofs, neemt allen van de weelde der goedertierenheid. Niemand wene over zijn armoede: verschenen toch is het gemeenschappelijk rijk.

Μηδεὶς ὀδυρέσθω πταίσματα· συγγνώμη γὰρ ἐκ τοῦ τάφου ἀνέτειλε. Μηδεὶς φοβείσθω θάνατον· ἠλευθέρωσε γὰρ ἡμᾶς ὁ τοῦ Σωτῆρος θάνατος. Ἔσβεσεν αὐτόν, ὑπ' αὐτοῦ κατεχόμενος. Ἐσκύλευσε τὸν Ἅδην ὁ κατελθὼν εἰς τὸν Ἅδην. Ἐπίκρανεν αὐτόν, γευσάμενον τῆς σαρκὸς αὐτοῦ. Καὶ τοῦτο προλαβὼν Ἡσαΐας ἐβόησεν. Ὁ Ἅδης, φησίν, ἐπικράνθη, συναντήσασσοι κάτω. Ἐπικράνθη· καὶ γὰρ κατηργήθη. Ἐπικράνθη· καὶ γὰρ ἐνεπαίχθη. Ἐπικράνθη· καὶ γὰρ καθῃρέθη. Ἐπικράνθη· καὶ γὰρ ἐδεσμεύθη. Ἔλαβε σῶμα καὶ θεῷ περιέτυχεν. Ἔλαβε γῆν καὶ συνήντησεν οὐρανῷ. Ἔλαβεν ὅπερ ἔβλεπε καὶ πέπτωκεν ὅθεν οὐκ ἔβλεπε. Ποῦ σοῦ θάνατε, τὸ κέντρον; Ποῦ σου, Ἅδη, τὸ νῖκος; Ἀνέστη Χριστός, καὶ σὺ καταβέβλησαι. Ἀνέστη Χριστός, και πεπτώκασι δαίμονες. Ἀνέστη Χριστός, καὶ χαίρουσιν ἄγγελοι. Ἀνέστη Χριστός, καὶ ζωὴ πολιτεύεται. Ἀνέστη Χριστός, καὶ νεκρὸς οὐδεὶς ἐν τῷ μνήματι. Χριστός γὰρ ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο. Αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Τροπάριον τοῦ ἁγίου Ἰωάννου Χρυσοστόμου:
Ἡ τοῦ στόματός σου καθάπερ πυρσὸς ἐκλάμψασα χάρις τὴν οἰκουμένην ἐφώτισεν, ἀφιλαργυρίας τῷ κόσμῳ θησαυροὺς ἐναπέθετο, τὸ ὕψος ἡμῖν τῆς ταπεινοφροσύνης ὑπέδειξεν· ἀλλὰ σοῖς λόγοις παιδεύων, πάτερ Ἰωάννη Χρυσόστομε, πρέσβευε τῷ Λόγῳ Χριστῷ τῷ Θεῷ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

ὁ ἱερεὺς ἐπιφωνεῖ τρίς: Χριστὸς ἀνέστη!
καὶ ὁ λαὸς ἀποκρίνεται: Ἀληθῶς ἀνέστη!

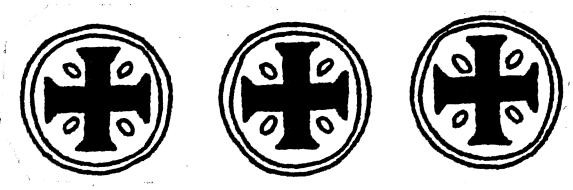

Niemand jammere over zijn overtredingen, want vergeving straalt uit het graf. Niemand vreze de dood, want de dood van de Heiland heeft ons vrijgemaakt. De Heiland, Die door de dood werd vastgehouden, heeft hem teniet gedaan. De Hades heeft Hij krijgsgevangen gemaakt, toen Hij erin neerdaalde. Hij heeft hem verbitterd toen deze geproefd had van zijn vlees. Zoals Jesaja dit voorspellend, heeft uitgeroepen: "Hades, werd verbitterd toen hij in de onderwereld met U samentrof." Hij werd verbitterd, immers hij werd machteloos gemaakt. Hij werd verbitterd, want hij werd bedrogen. Hij werd verbitterd, want hij werd gedood. Hij werd verbitterd, want hij werd verlaagd. Hij werd verbitterd, immers hij werd in boeien gekluisterd. Hij kreeg in handen een lichaam en bevond zich tegenover God. Hij kreeg aarde en vond tegenover zich de hemel. Hij nam wat zij zag en viel, om hetgeen hij niet zag. Waar is, o dood, uw prikkel, waar Hades, uw overwinning? Opgestaan is Christus en jij bent neergestort. Christus is opgestaan en de duivels zijn gevallen. Opgestaan is Christus en de engelen verheugen zich. Opgestaan is Christus en het leven heerst. Opgestaan is Christus en geen dode is er meer in het graf. Want Christus, opgestaan uit de doden, is geworden de eersteling der ontslapenen. Hem zij de roem en de kracht in de eeuwen der eeuwen. Amen.

TROPARION VAN DE HEILIGE JOHANNES CHRYSOSTOMOS:
De lieflijkheid van uw mond, stralend als een vlam, heeft de gehele aarde verlicht. Aan de wereld heeft zij schatten van onbaatzuchtigheid geschonken, en ons de hoogte van uw nederigheid getoond; maar gij die door uw woorden ons onderricht, Vader Johannes Chrysostomos, bid tot Christus onze God, ons te redden.

De priester roept driemaal: Christus is opgestaan!
en de gemeenschap antwoordt: Hij is waarlijk opgestaan!

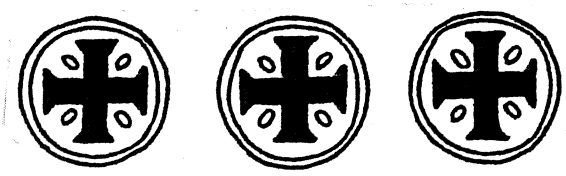

VERKLARENDE WOORDENLIJST

APOLITIKION

gr.:ἀπολυτίκιον; sl.:ѿпѹстительный; nl.: slottropaar.
Het apolitikion is het geheel van troparion, kondakion en theotokion (θεοτοκίον, sl.: богородичєнъ) van de dag, de tijd of het feest dat het slot vormt van vespers en metten en bijna in alle uren van het officie wordt herhaald.

EFIMIA

gr.: εὐφημνία; sl.: припѣвъ.
Kleine verzen uit psalmen of andere boeken uit de H.Schrift die verschillende troparia van elkaar scheiden en de oude verzen van de kanons vervangen.

EXAPOSTILARION

gr.:ἐξαποστειλάριον; sl.: ѥ̃ѯапостїлáрїй.
Troparion, gelezen of gezongen op zon- en feestdagen tijdens de ὄρθρος sl.: оу̃трєнꙗ (metten) na de kanon voor de grote lofzang (die 4 Verrijzenisstichiera en 5 Paasstichiera bevat). Het exapostilarion is als het ware: het afscheid van een kanon, dat de feestgedachte nog even in het kort weergeeft. Op andere dagen leest men tijdens de metten in plaats van de exapostilaria troparia. Het exapostilarion werd vroeger in het midden van de kerk gezongen (zie exapostilarion op p.26/27).

IKOS

gr.: οἶκος - huis; sl.: и̃косъ.
Gezang te vergelijken met een kondakion, dat echter de hoofdgedachte van het feest uitgebreider weergeeft. De ikos wordt in een kanon ingelast (zie p.14/15).

IPAKOI

gr.: ὑπακοή; letterlijk: 'aandacht'; sl.: и̃пакоѝ.
Hymne voor zon- en feestdagen die de kathisma (sl.:сѣдáлєнъ) vervangt. Zondags volgt het op de 3e stichologie; op feestdagen komt het na de 3e ode van de kanon (zie p.6/7).

IRMOS

gr.: εἱρμός; sl.: и̃рмосъ.
Letterlijk 'verbinding'; het gezang dient namelijk als verbinding tussen de verschillende hymnen (oden) van een kanon.

Begingezang van de kanon dat verwijst naar de inhoud van de erop volgende stichira. Modelstrofe voor de erop volgende troparia in de kanon wat rythme en molodie betreft.
Er bestaat een apart boek, het modelstrofenboek (Irmologion), waarin de belangrijkste irmossen staan.

KATHISMA

gr.: κάθισμα (καθίζω - zitten); sl.: кадѝсма - сѣда́лєнъ.
Het woord 'kathisma' heeft twee betekenissen:

1. het kan betekenen - de verdeling van het psaltir in 20 secties, (kathismen) welke gemiddeld 9 psalmen bevatten;
2. ook wordt hiermee aangeduid - een korte poëtische compositie, welke men tijdens de metten zingt na de lezing van de kathismen uit het psalterium.
   Het kathisma aanhoort men zittend.

KANON

gr.: κανών; letterlijk: 'regel'; sl.: канѡ́нъ.
De kanon is een volgens vaste regels samengesteld gezang. Hij is afgeleid van de 9 Oden uit de heilige Schrift (zie p.43/44).
De kanons bestaan in principe uit 9 delen, die zelf ook 'ode' heten, terwijl elke ode zijn eigen irmos en troparia heeft.
Omdat echter de 2e ode van de heilige Schrift alleen wordt gezongen gedurende de grote vasten, bevatten de meeste kanons maar 8 oden. Op de plaats van de ontbrekende ode worden die van de kanon van het feesteigen gezongen.
Tijdens de metten reciteert men gewoonlijk 3 kanons, 14 troparen voor elke ode uit de heilige Schrift. Als de voorziene kanons niet het voornoemde aantal troparen bevatten, zingt men er enkele bij om aan het aantal '14' te komen.
Deze overvloed van troparen is er uiteindelijk de oorzaak van dat men in de praktijk de Bijbelse Oden weglaat.
Daar het echter niet de gewoonte is dat de troparia elkaar zonder enige afwisseling opvolgen, heeft men kleine aanroepingen, 'efimnia', gecomponeerd, die de oude versen van de kanons vervangen.

Momenteel begint men met de irmos van de 1e kanon; men laat een aantal gewenste troparen volgen, die voorafgegaan worden door een korte aanroeping m.b.t. het mysterie of de persoon die in het couplet wordt herdacht, bijvoorbeeld met Pasen:

Christus, verrezen uit de doden;
door zijn dood vertreedt Hij de dood,
en schenkt weer het leven aan hen in het graf.

Op feestdagen eindigt men met het herhalen van de irmos met een andere melodie. Hiervoor komen beide koren van hun plaatsen en komen in het midden van de kerk samen; vandaar de naam 'καταβάσϊα', welke ook aan de herhaalde irmos wordt gegeven.

KATAWASIJA

gr.: καταβασία; sl.: катавάсїа; is een irmos waarbij de zangers, die zich links en rechts van de ikonostase bevinden, gaan naar het midden van de kerk (in kloosters).

De katawasija wordt gezongen aan het einde van elke ode.

KONDAKION

gr.: κοντάκιον; sl.: кондάкъ.

Lied ter ere van een heilige of lied dat het eigen van het feest weergeeft. Er bestaat echter verschil tussen een kondakion en een ikos, niet qua inhoud maar in lengte. Een kondakion is een kort gezang maar een ikos is langer Daarom wordt een ikos altijd nà een kondakion gelezen maar nooit alleen. De kondakion is dus eigenlijk een voorbereiding op de ikos. Een kondakion komt overeen met een troparion, maar is van een andere historische herkomst (zie ikos: p.14/15).

De kondakion is een overblijfsel van oude hymnen, die bij de ontwikkeling der kanons verdwenen. De voornaamste dichter is Romanos Melodos (begin 6e eeuw). Een kondakion is een geestelijke bloemenkrans van het feest. De kondakion geeft echter de hoofdgedachte minder uitgebreid weer dan de ikos.

ODE

gr.: ὠδή, ode; sl.: пѣснь; hymne, reeks kerkelijke gezangen.

Bij de doortocht door de Rode Zee van de Israëlieten zong Mozes een lied voor de Heer (Ex.15) waarin hij de Heer zegent en dankt voor de wonderbare doortocht door de zee en verwijst naar de komende gebeurtenissen.

Dit lied heeft als voorbeeld gediend voor Oud Testamentische liederen (Bijbelse Oden), b.v. Is.12. In de Orthodoxe Kerk zijn de irmossen en troparia van de 1e Ode (hymne) van elke kanon samengesteld naar dit voorbeeld. De uitverkorenen Gods zingen deze hymne in het Koninkrijk der Heerlijkheid [Openb. 15:3-4][1] tezamen met de hymne ter ere van het Lam Gods.
Het profetisch beschuldigende lied van Mozes in Deut. 32[2] is in de christelijke Kerk hoofdzakelijk vervat in de 2e ode van de kanons. Deze ode wordt overigens alleen gezongen in de kanon van de Grote Vasten vanwege haar toepasselijkheid op vasten- en boetedagen.

STICHOS

gr.: στίχος; sl.: стйхъ; nl.: rij, regel, psalmvers.
Stichi zijn psalmverzen; ze zijn kleiner dan stichira.
Men zingt 4 stichi bij de Verrijzenisstichira en 4 bij de Paasstichira.

STICHIERON

gr.: στιχηρόν; sl.: стихйръ; nl.: vers.
Stichiera zijn troparia die worden ingelast tussen de laatste versen van de psalmen van de vespers en de metten. Ze bezingen de theologie van het feest, de tijd of de dag waarbij ze horen. De stichira zijn uitgebreidere gezangen dan de stichi.

---

[1] Openb. 15:3-4
En ze zongen het lied van Mozes (Deut. 32:1-43),
de dienaar Gods, en het lied van het Lam, en ze zeiden...

[2] Deut. 31:19,22,30
19 Nu dan, schrijf het volgende lied voor hen op,
leer het Israëls zonen en leg het hun in de mond.
22 Nog dezelfde dag schreef Mozes dit lied
om het aan Israëls kinderen te leren.
30 Toen zong Mozes ten aanhoren van heel de gemeente
van Israël dit lied ten einde toe (Deut. 32:1-43).

SYNAXARION

gr.: συναξάριον; sl.: синаксарїй.
Samenvatting van het historische gegeven van het feest of van een heilige. Synaxaria komen bovendien voor in het Triodion bij alle feestdagen, te beginnen bij de week van de 'Tollenaar en de Farizeeër' tot de week van 'Alle Heilgen'. In het Triodion komen deze synaxaria gewoonlijk voor na de 6e Ode van de Kanon van het feest (zie p.14/15).

TROPARION

gr.: τροπάριον; sl.: тропарь; nl.: tropaar/troparion.
Korte hymne, die de kerngedachte van de dag of het feest weergeeft en die, afhankelijk van de inhoud of van de plaats in de dienst, ook een andere naam kan hebben: ἀπολυτίκιον, (sl.: отпустительный), δογματικον (sl.: догматикъ), θεοτόκιον (sl.: богородиченъ) σταυροθεοτοκίον (sl.: крестобогородиченъ) e.a.
Het troparion is een korte poetische compositie van variabele lengte, waarvan het rythme is gebaseeerd op het toonaccent van de kerktoon.

OPMERKINGEN

Dit boekje is bestemd als eenvoudige handleiding bij de Dienst van de Paasnacht. Behalve de gebeden vindt men er ook wat informatie in. De vertaling is van overal en nergens bijelkaar gezocht. Men moet er dus geen wetenschappelijke waarde aan hechten, de vertaling is louter en alleen ter oriëntatie gedacht. Het boekje is beslist wel voor verbetering vatbaar; het is niet bedoeld voor liturgisch gebruik, in dat geval zouden er andere eisen aan moeten worden gesteld. J.S.

DE 9 BIJBELSE ODEN

Ode 1 Gezang van Mozes
(Zegelied bij de doortocht door de Rode Zee)
Ex.15:1-19

Ode 2 Gebed van Mozes
(Gezang van Mozes over de Wetgeving)
Deut.32:1-43

Ode 3 Gebed van Anna, de moeder van Samuël
(Zij bidt voor de Tempel bij het rookaltaar)
1 Kon.2:1-10

Ode 4 Gebed van de profeet Habakuk
Hab. 3:2-19

Ode 5 Gebed van de profeet Jesaja
Is.26:9-19

Ode 6 De weeklacht van de profeet Jonas
opgeslokt door de vis
Jon.2:3-10

Ode 7 Smeekgebed van de drie jongelingen
in de brandende oven van Babylon
Dan.3:26-56

Ode 8 Lofzang van de drie jongelingen
(de engel beschermt hen
in de brandende oven van Babylon)
Dan.3: 57-88

Ode 9 Gezang van de Moeder Gods bij het bezoek
aan haar nicht Elisabeth (Magnificat)
Lk.1:46-54
Gezang van Zacharias bij de geboorte
van zijn zoon, de Voorloper (Benedictus)
Lk.1:67-79).

TOELICHTING OP DE 9 BIJBELSE ODEN

Een KANON telt namelijk 9 'Oden' (пѣснИ) waarvan de tweede ode overigens alleen maar in de vasten gezongen wordt. Iedere Ode bestaat uit een *Irmos* en meerdere *troparen*. Iedere Ode van een kanon beantwoordt eigenlijk aan een bijbels 'Canticum', een bijbelse 'Ode', die men vaak aangegeven vindt achteraan in een orthodox psalmenboek. In dit boekje zijn ze op p.44 vermeld.
Oorspronkelijk was een kanon een meditatie op de bijbelse Oden, vandaar dat de Irmos er thematisch meestal ook nog naar verwijst. De troparen werden tussen de laatste versen van die (bijbelse) oden ingeschoven en aldus afwisselend met die versen gezongen of gereciteerd. Een beetje op de manier waarop de *stichieren* van de Гóсподи воззвáхz tijdens de Vespers tussen de psalmversen komen. Канóнz на й moet men dus ook vertalen op dezelfde manier als стихи́ри на ѕ́. Het betekent: de troparen van de kanon worden gezongen (gereciteerd) vanaf de laatste 8 verzen van de bijbelse oden.
Tegenwoordig worden de *bijbelse* oden meestal weggelaten en worden alleen de troparen nog gelezen. De bijbelse oden worden nu alleen nog gezongen in sommige kloosters zoals bijvoorbeeld op de Athos. Nicodemus de Hagioriet heeft in de 18e eeuw nog een heel commentaar geschreven op die negen bijbelse oden.

(P. Antoine Lambrechts. Benedictijner Abdij. Chevetogne.)

INHOUD Blz.

Inleiding
Schema van de Paasnachtdienst i
DE GROTE EN HEILIGE PAASNACHT iii
Overbrenging van de Plasjtsjanitsa v
Lichtprocessie v
uitleg v
liturgische tekst viii
Kerkelijk morgengebed v
uitleg vi
liturgische tekst viii
Κ Α Ν Ω Ν 2
᾽Ωδὴ α΄ 2
῾Αναστάσεως ἡμέρα... (Εἱρμός) 2
Καθαρθῶμεν τὰς εἰσθήσεις... 2
Οὐρανοὶ μὲν εὐφραινέσθωσαν... 2
Συναπτὴ μικρά 4
᾽Ωδὴ γ΄ 4
Δεῦτε πόμα πίωμεν καινόν... (Εἱρμός) 4
Νῦν πάντα πεπλήρωται φωτός... 4
Χθὲς συνεθαπτόμην σοι, Χριστέ... 4
Συναπτὴ μικρά 6
Προλαβοῦσαι τὸν ὄρθρον αἱ περὶ Μαριὰμ... (῾Υπακοή) 6
᾽Ωδὴ δ΄ 6
᾽Επὶ τῆς θείας φυλακῆς... (Εἱρμός) 6
῎Αρσεν ὡς διανοῖξαν τῆν παρθενεύουσαν... 8
῾Ως ἐνιαύσιος ἀμνός... 8
῾Ο θεοπάτωρ μὲν Δαυΐδ... 8
Συναπτὴ μικρά 8
᾽Ωδὴ ε΄ 10
᾽Ορθρίσωμεν ὄρθρου βαθέος... (Εἱρμός) 10
Τὴν ἄμετρόν σου εὐσπλαγχνίαν οἱ ταῖς... 10
Προσέλθωμεν λαμπαδηφόροι... 10
Συναπτὴ μικρά 10

INHOUD Blz.

ᾨδὴ στ΄ 12

Κατῆλθες ἐν τοῖς κατωτάτοις τῆς γῆς... (Εἱρμός) 12

Φυλάξας τὰ σήμαντρα σῷα, Χριστέ.... 12

Σωτέρ μου, τὸ ζῶν τε καὶ ἄθυτον ἱερεῖον... 12

Συναπτὴ μικρά 12

Εἰ καὶ ἐν τάφῳ κατῆλθες, ἀθάνατε... (Κοντάκιον) 14

Τὸν πρὸ ἡλίου Ἥλιον... (Οἶκος) 14

Τῇ Ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ Κυριακῇ... (Συναξάριον) 14

Ἀναστάσιν Χριστοῦ θεασάμενοι... 16

ᾨδὴ ζ΄ 16

Ὁ παῖδας ἐκ καμίνου ρυσάμενος... (Εἱρμός) 16

Γυναῖκες μετὰ μύρον θεόφρονες... 18

Θανάτου ἑορτάζομεν νέκρωσιν... 18

Ὡς ὄντες ἱερὰ καὶ πανέορτος... 18

Συναπτὴ μικρά 18

ᾨδὴ η΄ 20

Αὕτη ἡ κλητὴ καὶ ἁγία ἡμέρα... (Εἱρμός) 20

Δεῦτε τοῦ καινοῦ τῆς ἀμπέλου γεννήματος... 20

Ἆρον κύκλῳ τοὺς ὀφθαλμούς σου, Σιών... 20

Πάτερ παντοκράτορ καὶ Λόγε καὶ Πνεῦμα... 20

Συναπτὴ μικρά 22

Μεγάλυνον, ψυχή μου, τὸν ἐθελουσίως ... 22

ᾨδὴ θ΄ 22

Φωτίζου, φωτίζου, ἡ νέα Ἱερουσαλήμ... (Εἱρμός) 22

Μεγάλυνον, ψυχή μου, τὸν ἐξαναστάντα... 22

Χριστὸς τὸ καινὸν Πάσχα... 22

Ὦ θείας! ὢ φίλης!... 24

Σήμερον πᾶσα κτίσις ἀγάλλεται καὶ χαίρει... 24

Μεγάλυνον, ψυχή μου, τῦς τρισυποστάτου... 24

Ὦ Πάσχα τὸ μέγα καὶ ἱερώτατον, Χριστὲ... 24

Χαῖρε, Παρθένε, χαῖρε... 24

INHOUD Blz.

Ὁ ἄγγελος ἐβόα τῇ κεχαριτωμένῃ... (Καταβασία) 24
Συναπτὴ μικρά 10
Σαρκὶ ὑπνώσας ὡς θνητός... (Ἐξαποστειλάριον) 26
Στιχηρὰ Ἀναστάσιμα 26
Αἰνεῖτε αὐτὸν ἐπὶ ταῖς δυναστείαις αὐτοῦ... 26
Ὑμνοῦμεν σου, Χριστέ, τὸ σωτήριον πάθος... 26
Αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν ἤχῳ σάλπιγγος... 26
Ὁ σταυρὸν ὑπομείνας... 26
Αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν τυμπάνῳ καὶ χορῷ... 28
Ὁ τὸν Ἅδην σκυλεύσας... 28
Αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν κυμβάλοις εὐήχοις... 28
Τὴν θεοπρεπῆ συγκατάβασιν δοξάζοντες... 28
Στιχηρὰ τοῦ Πάσχα 28
Ἀναστήτω ὁ Θεός... 28
Πάσχα ἱερὸν ἡμῖν σήμερον ἀναδέδεικται... 30
Ὡς ἐκλείπει καπνός, ἐκλιπέτωσαν... 30
Δεῦτε ἀπὸ θέας γυναῖκες... 30
Οὕτως ἀπολοῦνται οἱ ἁμαρτωλοὶ: 30
Αἱ μυροφόροι γυναῖκες ὄρθρου... 32
Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησε ὁ Κύριος... 32
Πάσχα τὸ τερπνόν· Πάσχα, Κυρίου Πάσχα... 32
Ἀναστάσεως ἡμέρα... 32

ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

Κατηχητικὸς λόγος Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου 34

Τροπάριον Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου 36

Verklarende woordenlijst 38

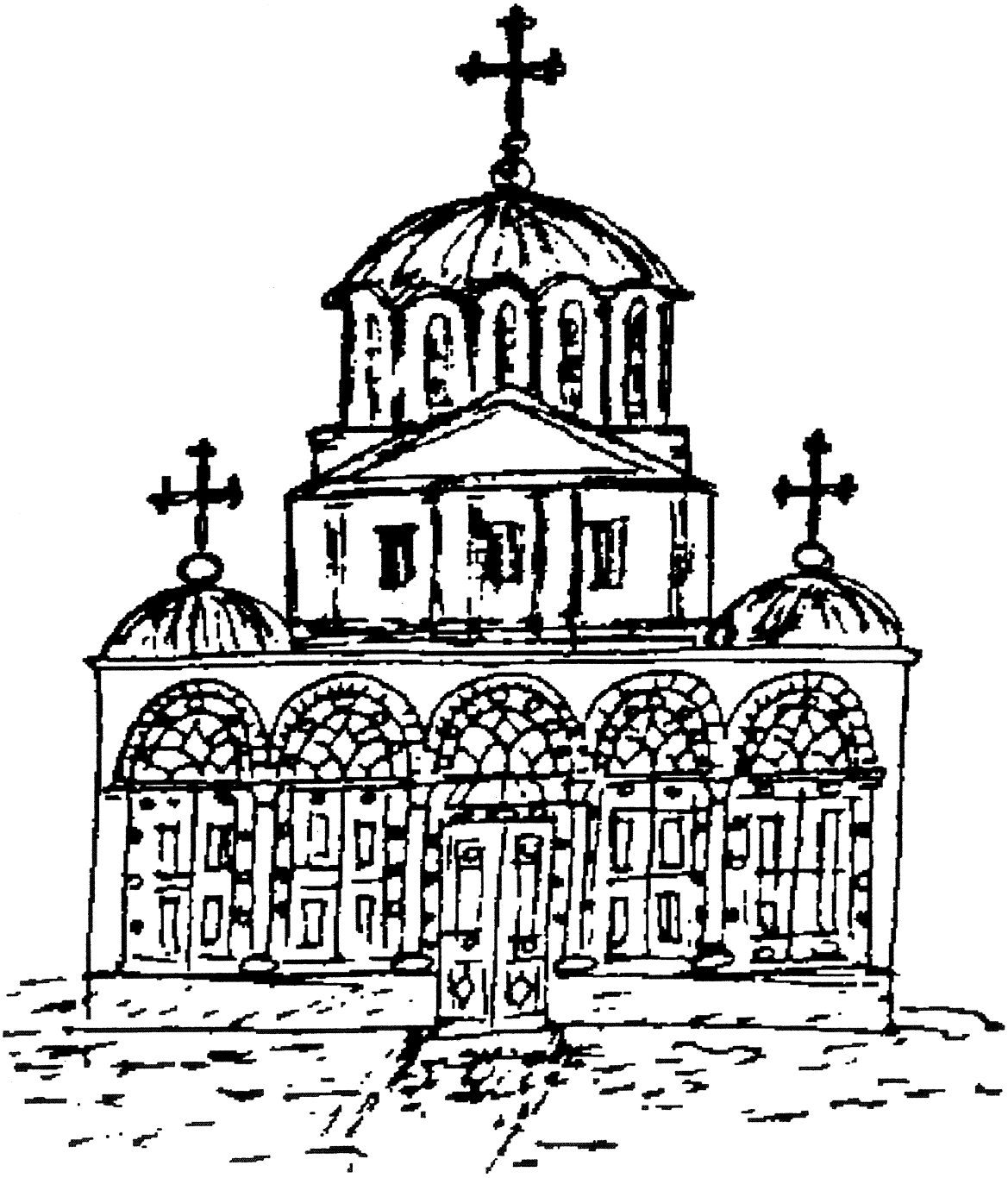

Τέλος

καὶ τῷ Θεῷ

δόξα